

De Groene Gids

Afdelingsblad van IVN Ede, Nummer 2026 - 3

Het nazomernummer

Met verslagen van activiteiten

en een urgente oproep van het bestuur

In de herfst schittert de natuur in warme kleuren. Paddenstoelen, bladeren en kleine beestjes vragen om ontdekking. Met de juiste spullen wordt een wandeling, tuin of bosrand ineens een stuk spannender.

- Bekijk en probeer alles rustig in onze showroom (op afspraak)
- Persoonlijk advies: dat past bij welke leeftijd
- Ook een mooi assortiment natuurboeken en veldgidsen
- Verrekijkers, spottingscopes en accessoires voor de natuurliefhebber

Speciaal: voor de lezers van De Groene Gids 10% korting op alle loepen en vergrootglazen. Geldig tot 15 november 2026, bij afhalen in Wolfheze.

Kijk op natuurgadgets.nl voor ons volledige assortiment – boordevol inspiratie voor natuurliefhebbers.

Lawiickerhof 32, Wolfheze 026-2060099

Gegevens van IVN Ede

BESTUUR

Voorzitter: Joop Ernst, voorzitter@ivnede.nl

Vicevoorzitter: Dico Wijma, bestuurslid1@ivnede.nl

Secretariaat: Truus van Otterloo en Gerda Oppedijk, secretariaat@ivnede.nl; 0318-621059,

Penningmeester: Harry van de Ven, penningmeester@ivnede.nl

ERELEDEN van de afdeling

Joke Veltkamp, Wiebe Verbaan, Remieke Niermeyer

GEGEVENS

Postadres: Sprengenbergh 9, 6718DD Ede

Ledenadministratie: voor alle mutaties (adreswijzigingen, wijziging rekeningnummer, aanmelden of opzeggen van een lidmaatschap): ivn.nl/contact

Website: <https://www.ivn.nl/afdeling/ivn-ed>

Webmaster: Niels Grandia & Sander Belgraver, webmaster@ivnede.nl

Liever de Groene Gids digitaal ontvangen? Stuur dan een mailtje naar penningmeester@ivnede.nl

CONTRIBUTIE

Lid: standaard € 25,00 (extra bijdrage mag)

Huisgenoot lid: standaard € 12,50 (extra bijdrage mag)

(Alleen mogelijk in combinatie met een betalend lid)

Vrienden/donateurs dragen bij via bankrekening:

NL 54 INGB 0000 9515 88 t.n.v. IVN Afdeling Ede

De minimum bijdrage bedraagt € 12,50

WERKGROEPEN

Scholen:

Joke Veltkamp, 0317-420703, scholenwerkgroep@ivnede.nl

Ad Meijs, 0318-418273

Jeugdclub:

Ineke Jansonius, 0317-413884, bosvriendjes@ivnede.nl

Vogels:

Hans Westendorp, 0318-418465,

vogelwerkgroep@ivnede.nl

Natuurfotografie:

vacant, fotowerkgroep@ivnede.nl

Natuurgidsen:

Christ Elsten, 0318-413797, christelsten@planet.nl

Vleermuiswerkgroep:

Sjoerdje de Boer, vleermuiswerkgroep@ivnede.nl

WELKOM NIEUWE LEDEN:

Christoph Janzing, Wageningen
Annelies Grandia, Ede

Wiebe Kiel, Ede
Mathijs Verweij, Ede

Gert-Jan Temmink, Ede
Julie Roelandt, Ede

Evelien Derks, Ede

De Groene Gids

IVN Ede - 2026-3

Van het Bestuur

Tijdens de ALV waren er feestelijke momenten:

25 jaar lid van IVN: gefeliciteerd Ineke Jansonius, Jan Hartsuiker en Dico Wijma! Hopelijk gaan jullie nog vele jaren met IVN-Ede verder.

Remieke Niermeyer is tijdens een feestelijk moment benoemd tot erelid van onze afdeling.

Truus van Otterlo en Dico Wijma traden af als secretaris en vicevoorzitter en werden beiden met algemene stemmen herkozen.

Helaas moeten we vanuit het bestuur ook slecht nieuws melden. De gezondheid van onze penningmeester Harry van de Ven gaat zo snel achteruit dat hij zijn werk als penningmeester niet meer kan doen.

Harry, vanaf deze plaats leven wij en alle leden van de afdeling IVN-Ede met jou en je familie mee.

Van de redactie

Alweer drie maanden voorbij. De tijd vliegt. Op het moment dat wij dit schrijven, is het volop zomer. De natuur snakt naar regen.

IVN-Ede gaat gewoon door in de zomer met tal van activiteiten, zoals te lezen was in de Nieuwsbrief van begin juli. Altijd fijn zo'n Nieuwsbrief als geheugensteuntje.

In deze Groene Gids is de redactie gestart met een nieuwe rubriek: *Uit De Oude Doos*. Op dit moment is de redactie in het bezit van het archief Groene Gidsen vanaf 1979. Leuk om door te kijken en soms boeiend om te lezen. Zo kwamen wij een interessant artikel tegen over korstmossen. Daar wordt tegenwoordig in de Groene Gids weinig over geschreven. Vandaar dat we dit artikel als eerste hebben herplaatst. De redactie hoopt dat jullie er ook door geboeid worden. Het is in de oorspronkelijke 'taal' overgenomen. Hier en daar heeft de redactie tussen haakjes er iets bij geplaatst, verder is het stuk authentiek.

Ten slotte: natuurlijk ook nu weer onze dank voor alle kopij.

Beste Schrijvers, uiterste datum voor inleveren kopij: 1 november 2026

Auteursinstructie:

1. Kopij inleveren vóór sluitingsdatum via email: redactie.gg@ivnede.nl
2. Tekst in doc of docx, maximaal 2000 woorden (vier kolommen)
3. Foto's **APART AANLEVEREN** in jpeg of png. **MET BRONVERMELDING**. Plaats van de foto's met nummer in tekst aangeven
Eventueel gewenst onderschrift onder de tekst opgeven.
4. In het algemeen geeft een mix van één foto op 250 woorden het meest evenwichtige beeld. Dus 5 tot 6 foto's in een artikel van vier kolommen.

Inhoud

- 2 Welkom nieuwe leden
- 4 URGENTE oproep
- 4 Uit de oude doos
- 5 Potje vogelpindakaas
- 6 Fietsexcursie Binnenveld
- 6 Ontdekmiddag in de Proosdij
- 6 Lentekamp
- 7 De Groene Grens
- 8 Slootjesavontuur
- 8 Fladderende jagers
- 9 Kindermiddag in de Proosdij
- 10 Leren en eten van de natuur
- 12 Weer 25 nieuwe natuurgidsen
- 12 Pitrus olielamp
- 14 Over populieren
- 15 Natuurbranden voorkomen
- 16 Jeugdpagina

Foto's voorblad

Boven: Corine Klapwijk

Onder: Lia Hemerik

Colofon

Redactie:

Remieke Niermeijer

Petra de Gijsel

Corine Klapwijk

Vacature

Vormgever:

Leo Klapwijk

Redactieadres:

redactie.gg@ivnede.nl

Kopij vóór 1 november 2026

Auteurs zie de auteursinstructie

De Groene Gids is het contactblad van IVN Ede en verschijnt vier maal per jaar.

De redactie behoudt zich het recht voor om ingezonden artikelen al dan niet te plaatsen, in te korten of aan te passen.

URGENT!

Lees Van het Bestuur!
Helaas moet het bestuur dus
op zoek naar een nieuwe

PENNINGMEESTER.

Meld je aan, of neem voor
meer informatie contact op
met: Dico Wijma,
bestuurlid1@iunede.nl

Uit De Oude Doos 1979

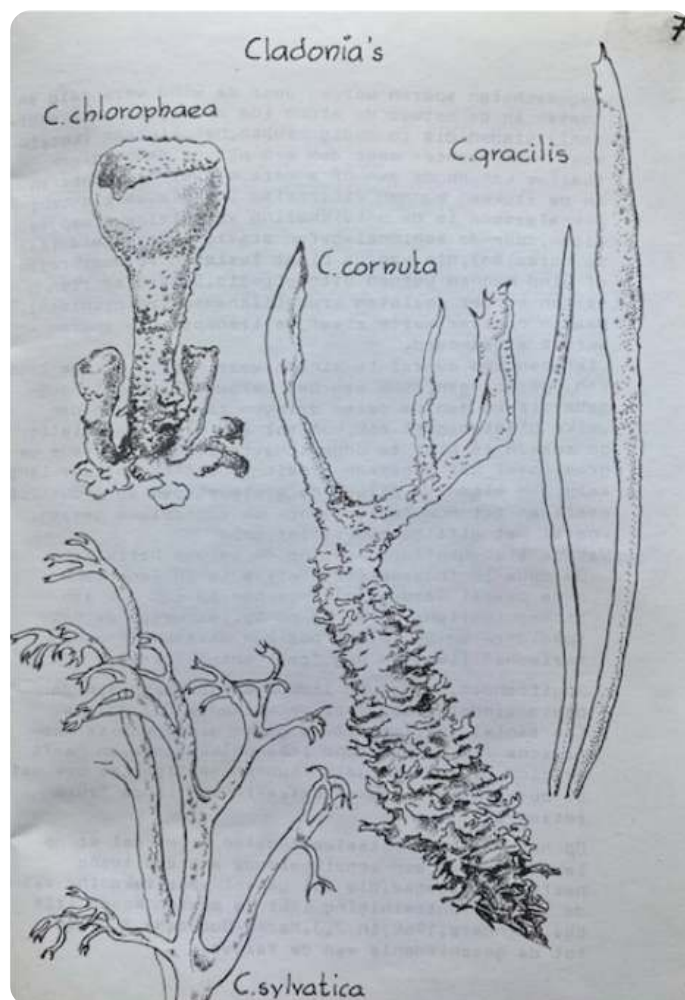
ERIC WERNER (HERPLAATST DOOR CORINE KLAPWIJK)

De uitstekende en veel gebruikte Geïllustreerde Flora van België, Nederland en Luxemburg van Heimans, Heinsius en Thijssse beschrijft summier slechts enkele korstmossen die hier te lande worden gevonden – we mogen van deze flora niet meer verwachten. Maar, hebben daarvoor de korstmossen zo weinig aandacht gekregen van de natuurvrienden? Voor de meesten is mos alleen maar mos. Slechts een enkele vermoedt ook welk een overstelpende menigte van de meest verschillende plantjes niets met mossen heeft uit te staan en onder deze verzamelnaam verscholen is. De naam korstmossen (of lichenen) is bedriegend daar deze groep van planten niets met mossen heeft uit te staan en ook niet altijd korstvormig is. Wat is immers het geval? Korstmossen bestaan uit een schimmel en een alg (of wier) in innige samenleving. Binnen het plantengenootschap vormt de alg door het bezit van chlorofyl assimilaten, die ook de schimmel ten goede komen: de schimmel levert water en voedingszouten aan de alg. De algen zijn meest eencellige groenalgen, soms draadvormige blauwalgen; terwijl de schimmel met zijn dichtvervlochte zwemdraden (hyfen) bijna altijd tot de zakjeszwammen behoort. In de regel prikkelt de schimmel de algen tot een snelle voortdurende voortplanting. Gebleken is dat het ook de schimmel is die het meeste voordeel heeft van de samenleving. Vaak dringen

namelijk de schimmeldraden de algdraden binnen en vormen haustoriën (zuigwortels). Van een pure symbiose mag hier dus niet worden gesproken. Misschien kunnen we beter spreken van helotisme: de wieren worden met de Heloten, het slavenvolk van de Spartanen, vergeleken. Ook wordt wel gesproken van een parasitisme van de schimmel op de algen: cultuurproeven toonden recent aan dat de schimmel van het korstmos het vermogen om zelfstandig te leven voor een groot deel verloren heeft, de algen hebben dat niet.

De karakteristieke vorm (vaak door de schimmel bepaald) der vele verschillende soorten kan dus slechts verwezenlijkt worden door de combinatie van twee componenten. Door de hechte samenleving worden door het genootschap stoffen geproduceerd, die schimmel noch alg kunnen maken: vele kleurstoffen, de zogenaamde korstmoszuren en merkwaardige stofwisselingsproducten. Men onderscheidt korstmossen naar de groeivorm van loof (thallus) in drie groepen: korstvormige, struikvormige en bladachtige vormen. De korstvormige mossen groeien als platte vormen op en soms zelfs in het substraat. De rechtopstaande struikvormige soorten zijn dikwijls rijk vertakt en lijken op kleine stuikjes. En tenslotte de bladvormige: planten die vaak op substraat liggen en er met rhizoïden (hechtdraadjes, bovendien wel dienstdoende voor het opnemen van voedsel) mee verbonden zijn. Bekijken we de microscopische bouw van het thallus, dan zien we een vlechtwerk van kleurloze draden, die vaak naar boven en naar beneden een dichtere schors vormen.

De algen (hier nu ook wel phycobionten genoemd) liggen een enkele keer duidelijk in een laag, aan de bovenkant, soms door het hele thallus verspreid. De blauwwieren (of -algen) *Nostoc punctiforme* en *Nostoc spaericum* onder anderen komen verspreid in het thallus voor; *Trebouxia*--soorten onder anderen (eencellige groenalgen) beperken zich tot een bepaalde laag. Korstmosvormende schimmels (de mycobionten) behoren bijna altijd tot de Ascomyceten of zakjeszwammen, waar de sporen met acht tegelijk in een holle draad (de ascus) gevormd worden. Vele soorten uit de Hysteriaceae en de Hemisphaerialis gedragen zich mycobiont.

Evenals de varens behoren de korstmossen tot de sporenplanten en zij vermenigvuldigen zich dus doorgaans met behulp van sporen. Deze sporen ontwikkelen zich het gehele jaar door, maar voornamelijk in de winter, in schotelvormige open orgaantjes (apotheciën) van de schimmel (denk aan rood bekermos). De rijpe weggeschoten sporen worden door de wind verspreid en moeten in de natuur de algen (de allergewoonste soorten) vinden die ze nodig hebben. Het lichoen (korstmos) heeft echter meer dan één pijl op de boog: een thallus kan op de een of andere manier fragmenteren en de stukken kunnen uitgroeien tot nieuwe planten. Ook algemeen is de ontwikkeling van kleine groepjes algen door de schimmelhyfen stevig omstrengeld (de zogenaamde sorediën), die van de plant loslaten en door regen of wind kunnen worden uitgestrooid. Enkele soorten vormen verder gesloten vruchtlichamen (zogenaamde pycniden), waarin op zeer korte staafjes transparante sporen worden afgesnoerd.

FA ROOSENBOOM

Graanhandel

ROOSENBOOM
VERKOOPADRES: KAMPSTRAAT 10

- Konijnenvoer
- Honden en Katten
- Vogelvoer
- Duivenvoer
- Hooi per zak of baal
- Haksel, Houtvezel of stro

- Kunstmest
- Biologische Meststoffen
- Potgrond
- Bemeste Tuinaarde
- Compost

Telefoon 0318-610680

ROOSENBOOM BOSPOORT 33
Molenaar, graan en meel
Fourage en Kunstmesthandel
Vogelzaden en Kleindiervoeders

Geopend:

Ma t/m Vrij 08.30 – 12.30
13.30 – 18.00
Zaterdag 08.30 – 14.00

Lichenen zijn overal te vinden waar maar vochtige lucht kan doordringen (denk aan het bergwoud). In het hooggebergte en aan de polen dringen ze verder op dan welke plantensoort ook. Hun rol als pioniersvegetatie op de rotsen is niet te onderschatten. Ongunstig voor de groei (over het algemeen groeien korstmossen heel langzaam) zijn eigenlijk alleen de grote steden en de industriegebieden met hun fabrieksrook en schadelijke gassen, vooral het giftige zwaveldioxyde.

Wat de lichenenflora op de Veluwe betreft: De oude loofbossen (dit bostype is in Nederland bijna overal verdwenen) en laanbomen zijn rijk aan lichoensoorten; vooral op de Noordwest Veluwe in onder andere het Speulder- en Sprielderbos zijn diverse voorhistorische lichenen nog fraai ontwikkeld. Stuifzanden, heide en lichte dennenbossen zijn de beste vindplaatsen voor de markante *Cladoniaceae* (red.: rendiermossen, bekermossen en heidestaartjes, zie afbeelding vorige pagina). Een aantal soorten uit de grote groep van terrestrische (op de grond levende) korstmossen heeft er zich de laatste tijd kunnen vestigen. Op het biotoop metselwerk of beton blijkt dat er de laatste jaren een schrikbarende achteruitgang heeft plaatsgevonden, die wel geheel voor rekening van de luchtverontreiniging genomen kan worden. (zie bijvoorbeeld Reijnders, 1969, in J.J. Hacke-Oudemans, Bijdragen tot de geschiedenis van de Veluwe). De rijkdom van een gebied hangt doorgaans samen met de grote verscheidenheid in standplaatsen en de grote verbreiding van elk van de biotopen. Van de korstvormige soorten in het biotoop ‘oude loofbossen’ lijkt de achteruitgang minder groot, maar dat zal wel komen ten gevolge van het veel intensievere onderzoek ernaar van tegenwoordig. Voor determinatie (voor beginners) kan de tabel van Han van Dobben worden genoemd: Korstmossen tabel, de Nederlandse macrolichenen, uitgegeven in 1978 door de Jeugdbondsuitgeverij-NJN. (red.: Jeugdbondsuitgeverij.nl)

Potje vogelpindakaas

REMIEKE NIERMEYER

Er hangt een huisje met een pot vogelpindakaas aan een tak van de hazelaar voor mijn raam. De pindakaas trekt veel verschillende bezoekers aan. De spreeuwen ploffen neer op een tak in de hazelaar en hippen dan tot vlakbij die pot. Dan gaat het snavel na snavel naar binnen en er wordt ook nog een hapje genomen voor, ik denk, het kroost ergens in een nest. Dan komt er een bonte specht smullen van die lekkernij. Wat volgt is een infonatie van geluiden en de spreeuw die zijn vleugels spreidt en zich terugtrekt. Nu is het wat rustiger met de gevleugelden en klimt er een kleine grijze muis met grote, roze oren via een takje over het huisje zo naar dat aanlokkelijke voedsel. Hij smult een tijdje, maar dan is er weer een spreeuw, dus snel terug via een takje van de hazelaar naar de veiligheid.

IVN Ede

5

Fietsexcursie Binnenveld

ALBERT B. LOEF (FOTO'S: AUTEUR)

Aan deze fietsexcursie op 20 juni 2026 namen elf mensen deel. We kregen in het Binnenveld uitleg over waterplan-

Het overzicht

Elsje met de dreg

De oogst (grote kroosvaren)

ten. Onze gids Elsje haalde wier en kroos uit de sloot met behulp van een drietandige haak (dreg), die bevestigd was aan een stevig lang touw. Met veel bezieling wierp ze de haak in het water waarbij ze bijna haar evenwicht verloor. Maar zelfverzekerd haalde ze de dreg met een soepele, trekkende beweging, weer naar zich toe. Het plantenmateriaal: grote kroosvaren (*Azolla filiculoides*), had zich vastgehaakt aan de dreg en Elsje plukte het kroos eraf om vervolgens 'de oogst' te bespreken.

Ontdekmiddag op de Proosdijboerderij

REMIEKE NIERMEYER

De ketting van vrije dagen, de meivakantie voor de scholen is begonnen. Voor ons als IVN de woensdagmiddag om activiteiten aan te bieden aan die vrije kinderen. Op het plein bij de Proosdijboerderij staan de tafels en wij klaar om de kinderen een ontdekmiddag aan te bieden. Rond half twee zijn er nog slechts enkele belangstellende kinderen, maar al snel zijn het er meer. Op een tafel staat een aquarium bevolkt door salamanders en daarbij informatie over die beestjes. De kinderen kunnen ook van gekleurde vouwblaadjes vlinders vouwen. Het is nog niet zo makkelijk om dat origami figuurtje gevouwen te krijgen, maar de aanhouder wint. Tegen half vier mindert het aantal bezoekers, dus tijd om op te ruimen.

Alles bij elkaar genomen een leuke middag.

Lentekamp van IVN Natuurontdekkers

PHILEINE

Hallo, ik ben Phileine en ik ben 10 jaar. Ik ben dit jaar voor de derde keer op lentekamp geweest. Zoals elk jaar was het weer superleuk. Ik vind lentekamp zo leuk omdat er elke keer nieuwe mensen zijn die je leert kennen. En de leiding is allemaal supersaai. We doen elke keer superleuke activiteiten, bijvoorbeeld: een blotevoetenpad, we gingen naar een meertje, we gingen vleurmuizen spotten, we gingen levend stratego doen en we hebben heel veel potjes weerwolven gedaan. We doen elk jaar ook een vroege vogeltocht, dan moet je om 6 uur opstaan en maak je een wandeling door het bos. Ik ben nog nooit mee geweest maar ik hoorde dat dat ook heel leuk was. En we doen elk jaar een bonte avond, dit jaar mochten mijn vriendin en ik die presenteren. Het is tot en met 12 jaar dus gelukkig mag ik nog 2 keer mee. Ik hoop dat jij

ook op dit superleuke kamp gaat.
 Voor informatie: info@natuurontdekkers.nl

De Groene Grens

ALBERT B. LOEF

Het was een perfecte zaterdag om te fietsen. Op 20 juni 2026 verzamelde onze elfkoppige groep natuurliefhebbers zich aan de Dragonder in Veenendaal. De sfeer zat er meteen goed in, al kregen we bij de start wel een waarschuwing mee: let op de eikenprocessierups! Een herinnering aan de krachtige natuur en het scherpe toezicht van de gemeente Ede.

De groep Foto: auteur

Mijn gedachten dwaalden even af naar de rijke historie van onze startlocatie. De straatnaam Dragonder ademt namelijk een stukje fascinerende geschiedenis. Het verwijst naar een monumentale boerderij die hier ooit in het Binnenveld stond. Maar het is óók een militair begrip: een ‘dragonder’ was ‘een infanterist’ die zich te paard verplaatste, maar te voet streed. Ooit vormde deze regio het decor van strategische verdedigingswerken om de toegangswegen naar het hart van Nederland te blokkeren. De ‘dragonders’ van weleer vochten met het zwaard, de ‘dragonders’ van vandaag zijn gepassioneerde liefhebbers van de flora en de fauna. Zij strijden voor het behoud van dit unieke landschap en laten zich inspireren om anderen zo ver te krijgen ook eens dit gebied te verkennen.

Bloemerijkdom Foto: Rob van der Bor

En wát een landschap mochten we vandaag ontdekken! Al snel bereikten we een adembenemende oase, zeg maar het hart van ‘De Groene Grens’. Niet zomaar een stukje groen, maar een belangrijk deel van een project van 70 hectare groot, pal op de grens van Veenendaal en Ede, op het voormalige Maanderveen. Sinds de start van de aanleg in 2012 voelt dit als iets unieks wat werd aangelegd. De gemeente Veenendaal verkocht bouw kavels om op het grondgebied van Ede een gegarandeerde buffer tussen beide gemeenten te realiseren waar natuur, duurzame landbouw (20 hectare kruidenrijk agrarisch grasland), waterberging en recreatie hand in hand gaan. Tijdens een stop nam onze gids Elsje het woord. Haar enthousiasme werkte aanstekelijk. ‘Groen doet goed’ werd gezegd. Geen mens die dat op dat moment kon ontkennen. Ze wees ons op de ecologische schatkamer van het gebied: een zeldzame combinatie van schraalgraslanden en kalkmoerassen met een overweldigende rijkdom aan beschermde flora en fauna.

Tussen de orchissen Foto: Rob van der Bor
 Rietorchis Foto: auteur

Ratelaar Foto's: auteur
 Kleverige ogentroost
 Stijve ogentroost

Met onze voeten nuchter en realistisch op de grond, keken we onze ogen uit. We lieten ons niet door emotie meeslepen, maar het deed ons wel iets om tussen de honderden bloeiende orchideeën te staan die paars oplichtten in het veld!

Verder ontdekten we o.a. de ratelaar, het lieflijke moeras-vergeet-me-nietje, de delicate ogentroost, de sierlijke vogelwikke, de egelboterbloem en de tengere rus. Het was een symfonie van kleuren en geuren die liet zien hoe veerkrachtig de natuur is als we haar de ruimte geven.

Toen we aan het einde van de excursie de fietsen pakten om naar huis te gaan, voelden we het allemaal: deze tocht heeft iets losgemaakt. 'De Groene Grens' heeft in ieder geval bij mij enige nieuwsgierigheid opgeroepen. De excursie was een inspirerende ontdekkingsreis die naar meer smaakt.

Slootjesavontuur

ALBERT B. LOEF (FOTO'S: AUTEUR)

Om mensen bewuster te maken van het unieke waterleven organiseerde IVN-Ede op 13 juni een slootjesavontuur.

Op weg naar de singel

Er kwamen in het totaal 27 kinderen naar de singel vlakbij het Volkstuinencomplex om erachter te komen welk dier-tje op het water kan schaatsen en wie de grootste rover van de sloot is.

Aan en in de singel

Het mooie was dat de 18 ouders die met de kinderen waren meegekomen net zo leergierig waren! Al snel hadden ze door dat de IVN-natuurgidsen het helemaal niet

Jufferlarve, Libellalarve en een kleine watersalamander

erg vonden dat ook zij met de schepnetjes, loeppotjes en zoekkaarten aan de slag gingen om op een laagdrempelige manier over het leven in de sloot te leren.

Met elkaar werden er diverse ontdekkingen gedaan door de snelle zwemmers van de sloot te vangen, onder andere kikkervisjes, salamanderlarve en de libellelarven.

Fladderende jagers en hun spotters

EEN DUBBEL VLEERMUISAVONTUUR
JANY VAN ZIJTVELD

Het einde van het voorjaar en het begin van de zomer zijn perfecte maanden om vleermuizen, de mysterieuze beestjes van de nacht, te ontdekken. Voor IVN Ede trokken we er de afgelopen periode twee keer op uit om de fascinerende wereld van de vleermuis in te duiken. Twee avonden met een heel eigen dynamiek, beide geslaagd.

De diepte in op een luwe zaterdagavond

Op zaterdag 30 mei trokken we met vijf deelnemers het bos in samen met gidsen Dico en Jany. Terwijl we door het leefgebied van de vleermuizen liepen, bespraken we wat deze zoogdieren nodig hebben om te overleven en hoe zij samenleven met andere soorten. Wat zegt het bijvoorbeeld over een gebied als er veel of juist weinig verschillende (soorten) vleermuizen leven? Welke invloed heeft lichtvervuiling op hen, en welke lichtkleuren vinden ze extra moeilijk? En verschilt dat dan nog per soort?

Er kwamen boeiende vragen voorbij. Toen de schemering inviel, kwamen ze tevoorschijn. Wat een prachtige fladderars! We hebben er veel gespot en met volle teugen van ze genoten... Wat ons betreft was het een geslaagde en leerzame avond.

Bij een spotplek

Foto: Jany van Zijtveld

Jeugd spot meer dan 50 vleermuizen op Kernhem

Waar de eerste excursie diepgang had, bracht de tweede avond op vrijdag 5 juni pure actie. Dit was een exclusieve, besloten excursie voor Jennifer, die de hoofdprijs had gewonnen tijdens de vleermuisquiz op 'Fête de la Nature'. Zij nam vijf volwassenen en vijf kinderen mee naar het Landgoed Kernhem.

Onder begeleiding van gidsen Sjoerdtje en Jany startte de wandeling net vóór zonsondergang. Dit is hét moment waarop vleermuizen ontwaken, hun vleugels poetsen, zich uitstrekken en met elkaar communiceren. De kinderen spitsten hun oren in de hoop de sociale geluiden te horen die volwassenen vrijwel niet meer kunnen waarnemen. Hoewel het op de apparatuur nog stil bleef, lieten de jonge speurders zich niet uit het veld slaan. Gewapend

Jennifer met een warmtebeeldcamera

Foto: Jany van Zijtvel

met een warmtebeeldcamera speurden ze de boomholtes af en ontdekten ze drie vleermuiskasten op het landgoed Kernhem. Ondertussen leerden ze dat de vleermuizen momenteel in kraamkolonies leven en dat een zogende moeder wel 1.000 insecten of meer per nacht moet vangen!

Spanning in het donker

Toen de schemering echt inviel en de groep op een geschikte telplek arriveerde, steeg de spanning. De kinderen kregen de batdetectors in handen. We hoefden niet eens te wachten; de eerste ultrasone tikjes en ratels klonken al toen we de plek naderden. En daar waren ze! We zagen ze boven en langs de bomen scheren, en vliegen op slechts een klein eindje boven onze hoofden. De jonge vleermuis-spotters telden deze avond maar liefst meer dan 50 vleermuizen! Een onvergetelijke ervaring en een prachtig bewijs dat de Edese natuur ‘tot leven komt’ zodra de zon ondergaat.

Kindermiddag Proosdijboerderij

ALBERT B. LOEF (FOTO'S: AUTEUR)

De middag van 22 juli 2026 in de Proosdijboerderij zal de kinderen en hun begeleiders nog lang bijblijven. Het was een fantastische en inspirerende zomerse dag! Veelzijdig, leerzaam en interactief, zoals het thema ‘zomer’ kan zijn als je de natuur en de zintuigen erbij betreft. De activiteiten werden gecombineerd met creativiteit, zintuiglijke ontwikkeling en spelend leren.

Het was fijn druk

Met zo'n 50 kinderen werden natuurschilderijtjes gemaakt van natuurmaterialen, zoals bloemen, vruchtjes en veren. Een geweldige manier om de textuur van de zomer

Twee van de vele leuke 'schilderijtjes'

te ontdekken, de fijne motoriek te stimuleren en de kinderen te leren kijken naar de details in de natuur. Er werden aantrekkelijke lieveheersbeestjes geknutseld van hergebruikte kaasdoosjes. Laten we zeggen: ze waren ‘happy with a cheese box’. Het resultaat was zo leuk, dat je bijna

Als je even niet oplet vliegen ze weg

zou denken dat de kevertjes onverwachts zouden kunnen wegvliegen!

Het geurenspeel

Het geurenspeel, met planten zoals munt, lavendel, den- nen en hars activeerde de hersenen van de jeugd, op een heel andere manier dan puur visueel leren. De geurpotjes moesten gekoppeld worden aan de juiste planten en vormden het woord 'ruiken'.

Het mierspeel

Tot slot was er de mogelijkheid om een mierspeel te spelen. De kinderen oefenden hun oog-handcoördinatie. Ze moesten met een mier aan een ringetje het juiste aantal witte bonen (=miereneitjes) naar de holletjes brengen.

Leren over de natuur door te eten uit de natuur

SCILLA KÖHLINGER (FOTO'S: AUTEUR)

Het is juni en heerlijk zomers weer. Vandaag ga ik met tien kinderen van zes tot acht jaar in de uiterwaarden spelen. De bakfiets zet ik op de parkeerplaats en vanaf daar wandelen we over het pad langs walnootbomen. De uiterwaarden zijn mooi groen en de planten komen op sommige plekken al boven de twee meter hoog uit.

De uiterwaarden

Niet alle witte schermbloemen zijn gewone berenklauw. Onderweg bekijk ik met de kinderen de witte schermbloemen. In mijn zak heb ik een scherm van de vlier en zaden van fluitenkruid om te vergelijken. De meeste scherm- bloemen in de uiterwaarden zijn nu gewone berenklauw. Hierdoor zijn er enkele kinderen die denken dat alle witte schermbloemen berenklauw heten. Een van de ouders vertelde dat haar kind ervan overtuigd was dat het flui- tenkruid in haar tuin berenklauw was en wilde niet dat moeder de bloemen met blote handen aanraakte. De zon scheen en hij was ervan overtuigd dat moeder door het aanraken van het sap van de plant brandblaren zou kun- nen krijgen. Vandaag wil ik de kinderen laten zien dat er ook bloemen zijn die erg op gewone berenklauw lijken. Er groeit niet veel fluitenkruid op onze speelplekken, van- daar dat de kinderen deze plant niet goed hebben leren kennen.

Mijn groepje wijs ik tijdens de wandeling op enkele speci- fieke kenmerken van de berenklauw. Ik laat ze de stralen- de randbloemen zien. Dat zijn bloemen met langere kroonbladeren aan de buitenzijde van het scherm. De schermen van de vlier, die nu ook bloeit, zijn veel geler wit van kleur en ruiken anders en bloemen van dolleker- vel hebben geen stralende randbloemen. Ook wijs ik nog even op de vorm van de zaden. De gewone berenklauw laat in sommige planten al de platte schijfjes zien die de zaden vormen. Deze verschillen van de zaden van de langs wegen groeiende fluitenkruid. Fluitenkruid is nu bijna

De gewone berenklauw

overall uitgebloeid. De witte schermen zijn vervangen door schermen met de zaden. Fluitenkruid heeft twee sigaar-vormige splitvruchten als zaad. De zaden van het fluitenkruid haal ik uit mijn zak om te vergelijken met de platte zaden van de gewone berenklauw.

Smalle en grote weegbree.

We wandelen verder en ik laat de kinderen zoeken naar mooie weegbreebladeren. Bladeren die nog geen voedsel van medeaardbewoners zijn geworden (gaten in de bladeren) en die niet liggen in de buurt van poep. Het aantal bladeren valt wat tegen tijdens het eerste gedeelte van onze wandeling, maar uiteindelijk zien we er een aantal groeien achter de dijk. Alle kinderen plukken een blad en die stoppen ze in mijn zak (tien bladeren tellen en dan een blad plukken).

Brandnetels.

Daarna loop ik naar hoge brandnetels toe die nog net niet in bloei staan. Ik laat zien hoe je een blaadje rauw kunt eten zonder je mond te prikken. Ik pluk een van de bovenste blaadjes. Dan rol ik het blad stevig op. Vervolgens knijp ik stevig in het rolletje. Dan stop ik het tussen mijn kiezen en kauw erop. De smaak is verrassend lekker. Door brandnetels te eten ben ik zelf de plant meer gaan waar-

deren. De plant is ook lekker in de thee. Tijdens een wandeling kun je heet water in een thermosfles meenemen en daar onderweg enkele brandneteltopjes indoen. Na tien minuten trekken heb je heerlijke gezonde thee en kun je de natuur proeven. Het leuke is dan dat je de theeblaadjes als ze in je kopje vallen kunt eten. Ook voor thee gebruik ik de uiteindjes die het liefst nog niet bloeien. Alle kinderen die het willen laat ik verse brandnetelblaadjes proeven. Dan herhaal ik hoe je de topjes van brandnetel kunt plukken, maar eigenlijk is dat niet nodig. Dat weten de kinderen al. Als deze natuurkinderen zich prikken is dat meestal geen probleem. Ze zoeken dan weegbree en smeren het sap ervan op de prikkende plek tot de plek groen wordt. Zelf vind ik het branden van brandnetel niet zo een probleem. De prik gaat snel weg. Alle kinderen plukken twee topjes van de brandnetel en dan lopen we op een paadje tussen de hoge brandnetel, akkerdistels en kruldistels door naar een strandje aan de Neder-Rijn.

Weegbree en brandnetelchips.

We vinden een mooie speelplek met veel schaduw van wilgen. Terwijl de kinderen gaan spelen zoek ik dikke takken om er een cirkel om mijn gasstelletje van te maken. De kinderen weten dat ze er niet in mogen komen of overheen mogen stappen. In het midden graaf ik een kuil die groot genoeg is om mijn gasflesje in te zetten. Een rode theedoek leg ik in het gras neer als tafel. Daarop komt de deksel van mijn pan die ik vul met keukenpapier. De gevonden bladeren (weegbree en brandnetel) spoel ik af en leg ik ernaast. Dan vul ik mijn pannetje met twee cm olie. Die olie maak ik heet. De blaadjes gaan even in de hete olie, ze worden gekeerd en dan haal ik ze met een BBQ-tang uit de olie en leg ik ze op het papier. De olie wordt opgenomen door het papier. Het duurt niet lang of de knapperige chipjes zijn klaar. Ik zou er nog wat zout op kunnen doen, maar ik kies ervoor om dat niet te doen zodat de smaak van de bladeren natuurlijker is. Als de bladeren zijn afgekoeld roep ik de kinderen om aan de cirkel van takken te komen zitten. Ik deel de chips ge-

De chips van weegbree en brandnetels

maakt van brandnetel en weegbree uit en de kinderen proeven. Sommige kinderen vinden het heel lekker en willen meer, anderen niet.

Dit is een mooie gelegenheid om de kinderen wat vragen te stellen. “Wie weet waarom brandnetels prikken?”. Daar wisten de kinderen het antwoord wel op, “Ze willen niet dat ze gegeten worden”. Wat kunnen planten nog meer doen om niet gegeten te worden?” Daar moest even langer over nagedacht worden. “Sommige planten zijn giftig zoals Jacobskruid en hebben een vieze smaak zoals munt, grote klis of kraailook.” De laatste blaadjes waren op en de kinderen wilde verder spelen. Toen de laatste kinderen de kring hadden verlaten om verder te spelen ging ik opruimen. De dikke takken legde ik achter een boom, zodat ze morgen weer gebruikt konden worden.

Kinderen weten zelf hoe ze moeten leren over natuur en aarde.

De rest van de middag speelden de kinderen met het speelgoed dat te vinden is in de natuur. Dat is ook het speelgoed dat kinderen tot maar enkele generaties geleerden leerden over de natuur, dat de kinderen leerden hun eigen fantasie te ontwikkelen en met andere kinderen leerden samen te spelen. Kortom, deze kinderen spelen met het beste speelgoed om zichzelf, de aarde en de natuur te leren kennen.

Weer 25 nieuwe IVN-natuurgidsen!

LIA HEMERIK

Op 4 juli 2026 hebben in het Natuurcentrum de Ginkel in Ede 25 personen na een opleiding van anderhalf jaar een natuurgidsendiploma gekregen. De personen die het diploma hebben behaald zijn, op alfabetische volgorde van de achternaam: Raven van Asch, Annette van de Beek, Reinier Boon, Arnold Bos, Bianca van Elteren, Bas Emmenrik, Leonie van der Geest, Lydia Hubregtse, Betty Hutten, Sylvia Jacobi, Joop de Jong, Jacob Kamphuis, Alwine Kardinaal, Machiel Karels, Edwin Ket, Jens Koumans, Petra Moelker, Joyce Nijkamp, Jip Op den Kamp, Jeroen Pape, Koen Pluis, Andrea Rönnau, Marleen van Rooijen, Jeannet Scheffer, en Maurice Starren.

De dag begon om elf uur in de ochtend met het voorbereiden van de presentaties van negen groepjes en rond het middaguur startte de lunch van soep met pannenkoeken. Vanaf één tot vijf uur negen presentaties:

1. Bas, Joop, Koen en Reinier vertelden over de veertien planten, paddenstoelen en bomen die zij voor hun bos-apotheek hebben beschreven.
2. Arnold, Betty en Machiel hebben (kabouter)bladen gemaakt die bij het Natuurcentrum de Ginkel kunnen worden gebruikt.
3. Jeannette en Marleen wilden graag een pad ontwerpen voor mensen met een beperking, maar door tegenslagen is het een ‘gewone’ 4 km lange route met opdrachten geworden.

De gidsen en coördinatoren net na de diploma-uitreiking

Foto: auteur

4. Sylvia, Jeroen en Edwin interviewden mensen over de Vlinderdas en hebben daarna een boekje over de interviews van deze zes mensen uitgebracht; dat is verkrijgbaar in het natuurcentrum de Ginkel.
5. Andrea en Jip hebben, ondanks alle strubbelingen met de route-app, een wandeling met de naam Beekdal Challenge gemaakt.
6. Petra, Annette en Jens zijn bij hun adoptiegebied gebleven, en hebben daarvoor zowel een Engelstalige als Nederlandstalige route met informatie en vragen in de route-app gemaakt.
7. Alwine en Lydia hebben op papier gezet hoe mensen in hun eigen tuin een safari zouden kunnen ondernemen zodat ze dichtbij de natuur kunnen ontdekken.
8. Maurice en Joyce zijn helemaal uit hun dak gegaan over de stikstofkringloop en hoe deze op een geschiedkundige en moderne manier aan de man te brengen via een workshop en posters.
9. Jacob, Bianca, Leonie, en Raven brachten de kinderopdrachten die ze bij de Groene Grens hadden ontworpen en in de praktijk hadden getest met de klas van Jacob vol vuur aan het publiek over.

Hierna een borrel met praatjes van vertegenwoordigers van de drie IVN-afdeling en van het IVN-cursushuis. vervolgens was het afsluitende diner en daarna namen de deelnemers, de mentoren en de coördinatoren afscheid van elkaar met de uitgesproken wens om elkaar in de toekomst weer te zien. Al met al een dag met goed weer, mooie presentaties en een fijne sfeer!

Pitrusolielamp

SCILLA KÖHLINGER (FOTO'S: AUTEUR)

Tijdens de gidsenopleiding vertelde mijn mentor (Ingrid) tijdens een van de wandelingen over pitrus. Ze vertelde dat kinderen uit arme boerengezinnen in de herfst eropuit werden gestuurd om pitrus te plukken. Met hun kleine vingers konden ze goed het merg van de pitrus scheiden van de buitenkant. Deze merg werd de pit van olielampen tijdens de donkere dagen in de winter. Ik vroeg toen aan haar of ze wel eens een olielamp had laten branden met pitrus, maar dat had ze niet. Voor mij werd dat een uitdaging om uit te proberen. Op internet zocht ik informatie over pitrusolielampen en ik ging wat experimenteren hiermee.

Een olielamp met pitrus

Een olielamp is een bakje voor vloeibare brandstof en een pit. De pit kan van pitrus worden gemaakt en dat lijkt me een goedkope manier om aan licht te komen.

De pitrus is een veel voorkomende plant in Nederland. Hij groeit op vele plaatsen maar vooral op voedselrijke plekken waar het grondwaterpeil flink kan schommelen. Het groeit dan zo goed dat een groot stuk land vol kan komen te staan met deze plant. Deze plant wordt niet graag gegeten door dieren. Om die reden zijn boeren niet blij met deze plant op hun land, want pitrus kan, andere voor het vee eetbare planten verdringen.

De herfst is de tijd dat de pit voor een olielamp het best kan worden geoogst. De planten zijn dan uitgegroeid,

Het is een handigheidje

maar nog wel groen. De binnenkant van de groene stengels bevat sponsachtige merg dat voor de olielamp te gebruiken is. Kies voor de lampenpit de dikste stengels. De buitenste groene laag moet verwijderd worden. Peuter aan de dikke kant van de stengel een stukje groen los. Pak met je linkerhand de stengel aan de dikke kant goed vast. Zet je nagel onder het merg op de binnenkant van het groen. Rits nu het merg van het groen door je duimnagel naar de dunner punt van de stengel te schuiven. Het is even een handigheidje. Het merg gaat er zo uit en is te gebruiken als lont van de olielamp.

Voor de lamp zoek je een grote schelp. Langs de Neder-Rijn vind je veel zwanenmossels. De schelpen van zwanenmossels zijn goed te gebruiken voor de lamp. Vul een

Geeft sfeer in de winter

schelp met bijvoorbeeld zonnebloemolie. Breek de lont in stukjes die net iets groter zijn dan de lengte van de schelp. Leg een tot meerdere stukjes pitrus van gelijke lengte naast elkaar en doordrenk ze goed met olie uit de schelp. Leg het uiteinde van de lont of lonten een centi-

Een sneeuw-iglo met lamp

meter over de rand van de schelp en steek de lont aan met aansteker of lucifers.

Als de vlam kleiner wordt kun je de lont(en) iets naar de vlam toe schuiven voor een grotere vlam. Let op de schelp wordt heet en er komt zwarte walm van de olielamp af. In de winter kun je van sneeuwballen een kleine iglo of lantaarn bouwen. Een olielamp van zwanenmossel en pitrus geeft een mooi licht als de zon onder gaat.

Nu kan ik als natuurgids het verhaal van mijn mentor vertellen, maar kan ik ook mijn ervaringen vertellen over hoe je zo een lamp kunt maken.

Tijdens een IVN-wandeling in het Binnenveld kwam ik een look-alike van pitrus tegen. Dit is de biezenknop. Deze plant is minder geschikt om de pit uit te halen.

Over populieren . . .

. . . EN EEN REIS VAN BEWONERS VAN HET MAANDERZAND
ALBERT B. LOEF

Op woensdag 29 juli veranderde 'Ons Huis' bij de Taborkerk in Ede in een huis vol verhalen. Wat begon als een rustig reisverslag langs steden als Almere, Ede, Tilburg en Voorst, werd een middag vol van emotie, nostalgie en verrassende ontdekkingen.

Ongeveer 20 bewoners van het verzorgingshuis Het Maanderzand reisden in gedachten mee, met als gids de boom die dieper in onze cultuur geworteld zit dan we vaak beseffen: de populaire populier. Het was alsof er een vonk in de zaal oversloeg toen het allereerste plaatje op het scherm verscheen. De kenmerkende, ritselende bladeren van de populieren prikkelden de fantasie van de aanwezigen. Binnen een fractie van een seconde dwaalden de gedachten af naar voorbijge tijden.

De boomrijen op het scherm brachten de bewoners terug naar de graanoogst. Achter de stammen zagen zij in gedachten de velden rijp voor de oogst weer voor zich. Alsof het vorig jaar was, vertelde een van de dames over het harde werken op het land, dat destijds grote gevaren met zich meebracht.

De aanwezigen herinnerden zich de verstikkende stofwolken alsof ze er weer middenin stonden. Er werd levendig verteld over het constante hoesten, het niesen en de longziekten die onlosmakelijk verbonden waren met het oogstseizoen van vroeger.

Als mensen al zulke prachtige verhalen delen bij het zien van één foto, wat zouden we dan wel niet horen als bomen konden praten? Populieren onthouden namelijk veel. Ze registreren nauwkeurig elke temperatuurschommeling in hun jaarringen en ze communiceren ondergronds continu met de bomen om hen heen. Als zij hun geheimen prijs zouden geven, konden we daar moeiteloos hele dagen mee vullen.

Ook de praktische kant van de populier bleek herkenbaar. Op de vraag wat er van populierenhout wordt gemaakt, werd geantwoord: kratten, fruitkistjes en klompen. Een van de aanwezigen riep dat de klompen waar ze vroeger op liep nóg altijd thuis in de gang staan te pronken.

Als klap op de vuurpijl maakte ik in de presentatie een reuzensprong over de wereldbol naar het immens grote China, het land van 1,5 miljard inwoners. Er werd een kijkje gegeven in enkele parken.

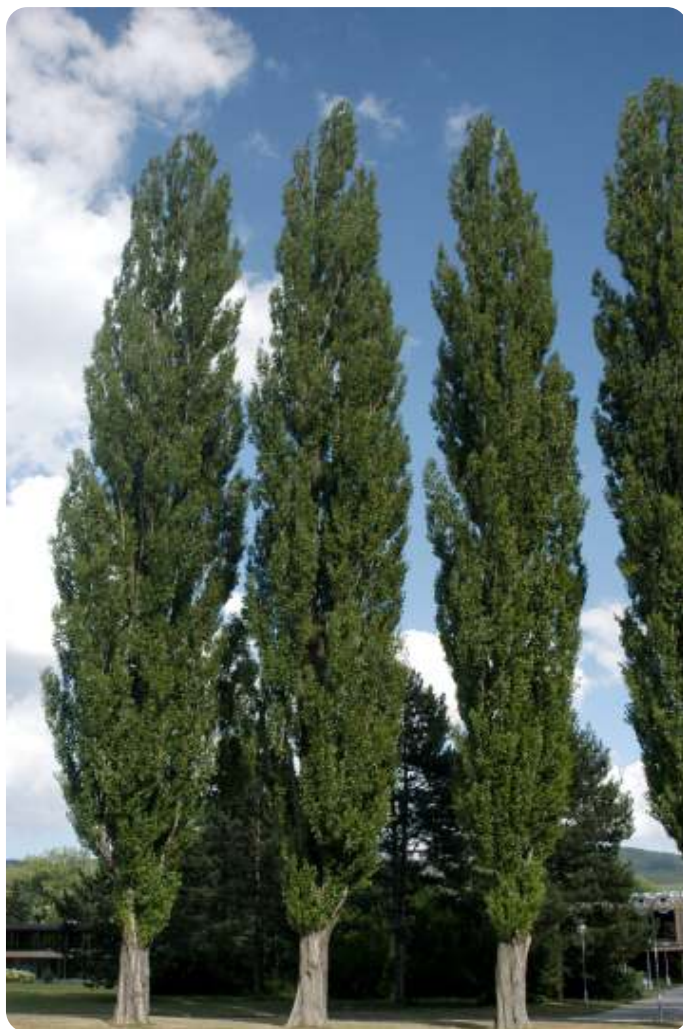
De witgekalkte bomen worden door de kalk beschermd tegen zonnebrand en de witte kalk vormt ook een afweermiddel tegen het kruipgedrag van insecten.

Sinds 2011 wordt in China op gigantische schaal gewerkt aan de vergroening van de miljoenensteden. Het indrukwekkende verhaal dat er maar liefst 60.000 soldaten werden ingezet om 26 miljard populieren in de grond te zetten, maakte diepe indruk bij de bewoners van het Maanderzand. In de stad Beijing, met 21,5 miljoen inwoners, vangen de aangeplante bomen CO₂ op en filteren schadelijke smog en fijnstof uit de lucht via hun bladeren.

Het contrast tussen de gigantische Chinese stofbestrijding en de fijne natuur dichtbij huis bracht een prachtig slotakkoord. Een van de aanwezigen herinnerde zich plotse-ling de donzige, witte pluizen die de populieren in het voorjaar loslaten. Ze gaan zwevend op de wind, kilometers ver.

Vervolgens luisterde men ademloos naar het slot van het reisverhaal: hoe de zangvogels dankbaar gebruikmaken van dit superlichte pluiz en de buidelmezen het donzige goedje zelfs verwerken in de buitenkant van hun hangende, weverachtige nest.

Zo vonden de verhalen van de mens, de boom en de natuur elkaar deze middag.

Populieren

Bron: <https://www.vdberk.nl/bomen>

Natuurbrand in Ede

Bron: www.ede.nl

Natuurbranden, hoe voorkom je die?

REMIEKE NIERMEYER

Je leest en hoort in deze echt vreselijk droge periode vaak over natuurbranden veraf en dichtbij. Dus is het oppassen in bos en velden, kortom overal.

Hoe voorkom je gevaarlijk vuur in de natuur?

Eigenlijk weten we het wel; hieronder wordt even je geheugen opgefrist.

Wat moet je niet doen?

- * even je auto met warme uitlaat in het hoge droge gras van de berm parkeren,
- * dat restje van je sigaret/sigaar/pijp gewoon weggooien (beter: alleen thuis roken, want zelfs die warme as kan een brandje in de natuur veroorzaken),
- * afval in de natuur achterlaten, zelfs niet als er een prullenbak staat,
- * de barbecue aansteken want die ene vallende smeulende lucifer kan fataal zijn en ook een vonk gedraagt zich als een lucifer. (Red.: in bossen is barbecue vaak verboden)

Jammer dat je zo moet opletten als je in de natuur bent, maar als je dat doet, kun je telkens weer op diezelfde plek genieten van de natuur. (Red.: hopelijk is het brandgevaar minder als deze Groene Gids uitkomt.)

De tijgerspin

Foto: Corine Klapwijk

De zomer, column van Corine Klapwijk

Ik zit in de schaduw in de tuin. Het is 22 graden. Wat een heerlijke zomer! Ik geniet ervan: de hele dag buiten, zonder jas de deur uit, de bloeiende bermen, het gele gras en de vruchten aan de bomen. Gisteren maakte ik een mooie fietstocht naar de Groenerie in Harskamp. Ik was er nog nooit geweest en wilde graag de vlindertuin en de groentetuin zien. Wat is het een leuk complex voor gezinnen met kinderen. Ook ik heb ervan genoten. Na aankomst een kopje koffie met heerlijk appelgebak en dan naar vlindertuin. Door de zonneschijn vloegen de vlinders vrolijk rond. De gekleurde vlinders maakten mij blij. Ik zag een blauwe morpho over het water vliegen om te drinken.

En naar de groentetuin. Er groeit daar van alles en het wordt onderhouden door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Ze zijn erg trots op hun werk. Er is veel te oogsten en ik maak zeker nog een fietstocht naar Harskamp.

Op de heen- en terugweg door de bossen, over prima fietspaden en langs weiden, afwisselend in zon en schaduw. Het was echt genieten.

Maar terwijl ik geniet, is er op de achtergrond steeds een donkere wolk aanwezig: het gebrek aan regen. Hoe ik ook geniet van mijn fietstocht, ik zie het dorre gras, de bomen die langzaam geel worden en hun bladeren of soms zomaar een tak laten vallen en de droog gevallen beken. Ik hoor het vliegtuig, waarmee men de bossen in de gaten houdt. Hoe groot is de kans dat Edese bos of Ginkelse heide vlam vat? Er is maar één vonkje voor nodig. En wat zijn de gevolgen voor de dieren? Zij kunnen bijna geen water meer vinden. Door de drooggevalen beken gaan veel vissen dood. Sommige vissen verstoppen zich nog even in de modder, maar dat zal ook niet lang meer kunnen. Insecten vinden geen water meer en de vlinders geen nectar, omdat de bloemen dood gaan door de felle zon. De vogels houden zich schuil op koele plaatsen. Ze zijn in de rui en dat beperkt hen in het vliegen. Zo kunnen ze geen water zoeken.

In de tuin staat altijd vers water voor vogels en insecten. Zo nu en dan komt een duif wat drinken, maar andere vogels zie ik niet. Ik hoor het tsjilpen van een krekkel. Een grote tijgerspin wacht in haar web op zo'n krekeltje of een ander insect. In onze verdroogde tuin zie ik naast spinnen en krekels veel koolwitjes. Zij komen af op de bloemen van de wilde marjolein en de prachtkaaers. Daar kunnen ze nog wat nectar vinden. Ook komen er nog bijen af op de mini petunia en de bloemen van de pompoenplanten. Ik zie ook nog kleine bijtjes en vliegen, maar wespen, waar het nu de tijd voor is, zie ik hier niet.

Het is een zorgelijke toestand, waarmee we volgens wetenschappers ook de komende jaren te maken hebben.

JEUGDPAGINA

Voor kinderen van groep 5 tot 8: het maken van een wilgenfluit.

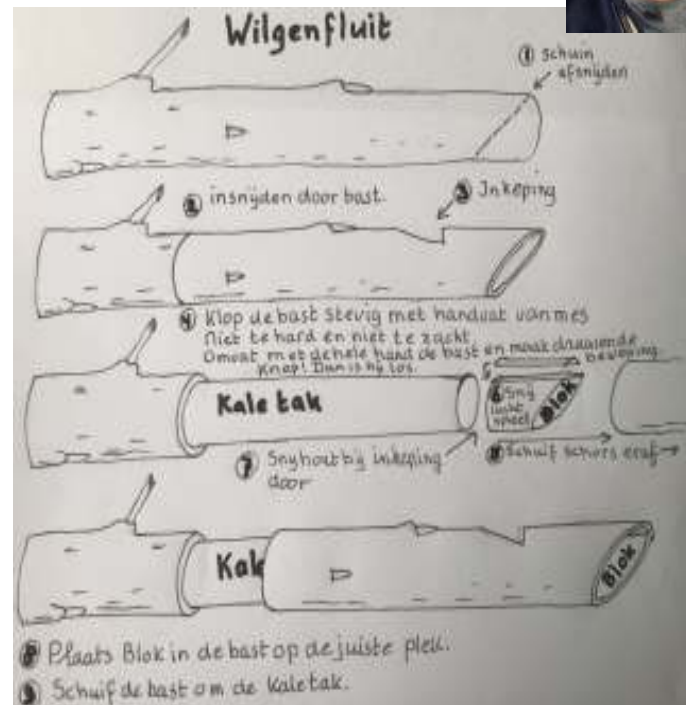
Idee: Scilla Kohlinger

Wat heb je nodig?

- Verse tak,
- Snoeischaar,
- Morames of zakmes,

Knip voor de fluit een verse duimdikke en rechte tak van ongeveer 10 cm lang van een wilg. Er mogen geen zijtakken aan de dunne kant van de tak zitten of hebben gezeten. Neem bij voorkeur een levende tak van een boom die toch gesnoeid moet worden. Vergeet de boom niet te bedanken voor de tak.

Onderstaande nummering komt overeen met de tekening.

1. Snij het fluitmondstuk aan de dunne kant van de tak zonder de schors te beschadigen. Gebruik hiervoor een mes.
2. Snij in het midden of iets meer naar de dikke kant van de fluit rondom door het schors tot het hout.
3. Snij het fluitgat door een snee te maken tot in het hout. Dit gat komt precies aan de andere kant van het schuine gedeelte van het mondstuk aan de dunne kant van de tak. Maak een schuine snee van de dikke kant naar het diepste punt de snee toe. Er ontstaat een gat.
4. Nu gaan we de schors van het bovenste gedeelte van de fluit los tikken. Leg je fluit op een boomstronk of op je dijbeen. Klop met een rond voorwerp, bijvoorbeeld met de hoes van je Morames (en je mes erin) of met het handvat van een dicht klapzaagje op het bovenste gedeelte van je fluit. Doe dit niet te zacht want dan komt de schors niet los en niet te hard want dan scheurt de schors. Na een tijdje kloppen pak je het bovengedeelte van je fluit met je hele hand vast en draai om te voelen of de schors al los zit.
5. Zit de schors los, dan schuif je het voorzichtig van de tak af. Het mag niet scheuren.
6. Snij vanuit het fluitgat naar het mondstuk het laagje hout weg. Dit wordt de luchtspleet.
7. Knip nu met de takkenschaar door het hout op de plek waar je de snee (3) tot in het hout hebt gemaakt bij punt.
8. Het kortste stukje hout (het blok) schuif je in de juiste plek in het mondstuk van schors.
9. Schuif nu het stuk schors op het ontschorste gedeelte van de tak. Je kunt nu op de fluit blazen.

Je krijgt een hogere of lagere toon door de holte in de fluit kleiner of groter te maken.